
POPÜLER KÜLTÜR, POPÜLER MÜZİK VE MÜZİK EĞİTİMİ
POPULAR CULTURE, POPULER MUSIC AND MUSIC
EDUCATION

Ersan ÇİFTÇİ*

ÖZET

Günümüzde kültürel yaşamı etkileyen en önemli unsurların başında müzik gelmektedir. Müzik kendine özgü türleri ile gerek sosyal yaşamı, gerek kültürel yaşamı, gerekse eğitim sürecini etkileyen özelliklere sahiptir. Bu çalışmada müzik türleri içerisinde önemli bir yeri olduğu düşünülen popüler müzik ile müzik eğitimi arasındaki ilişki değerlendirilmeye çalışılmıştır. Popüler müzik ve popüler kültür gibi kavramların açıklanmaya çalışıldığı çalışmada, ülkemizde icra edilen popüler müzik gözden geçirilmiştir. Popüler müzik kavramının incelenmesi sonrasında popüler müziklerin müzik eğitimi ile ilişkisinin ortaya koyulduğu çalışmada, müzik eğitimi sürecindeki popüler müzik uygulamaları irdelenmiş ve bu süreçte çeşitli önerilerde bulunularak değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar sözcükler: Popüler Müzik, Popüler Kültür, Kültür, Sanat, Müzik Eğitimi

ABSTRACT

At the present day, music stands as the first of the most important elements which have an influence on cultural life. With its' peculiar genres, it has features which influence cultural life and the process of education. In this study; the relationship between popular music,- which is thought to have a considerable place in the music genres- and music education has been attempted to be evaluated . Concepts such as popular music and popular culture were tried to be explained and the popular musics performed in our country were examined. After the investigation of popular music concept, the relationship between popular music and music education was displayed, practices related to popular music in music education were analysed and along with given suggestions, some evaluations were made.

Key words: Popular Music, Popular Culture, Culture, Art, Music Education

---

* Yrd. Doç Dr., Erzincan Üniv., Eğitim Fak., Güzel Sanatlar Eğt. Böl., e-posta:
ersanfarmer@gmail.com

1. GİRİŞ

Türkiye, bulunduğu coğrafi konum sebebiyle Doğu, Batı, Ortadoğu, Akdeniz, İslam kültürü gibi birçok kültürel etki alanı içindedir. Dünyanın en eski yerleşim bölgelerinden biri olan ülkemiz toprakları, binlerce yıllık geçmiş ve tarihinde var olan birçok farklı kültürün etkisiyle, yine dünyada ender görülen kültürel zenginliğe sahiptir. Günümüzde bazı değerlerin hala yaşadığını gördüğümüz bu kültür unsurları arasında, edebiyat, din, tıp, büyü-cülük, batıl inançlar, giyim, resim, heykel, dans ve müziği sıralayabiliriz. Bu değerler içerisinde müzik, günümüzde kültürün en önemli göstergelerinden biridir.

Kültür, toplumsal bir üründür. Çünkü insan doğumundan ölümüne kadar bir toplum içinde yaşar. Örneğin, dünyaya gözlerini yeni açan bir çocuk dilini, dinini, yiyip-içmesini, giyinip-kuşanmasını çevresini, sosyal yaşantısını, değerlerini, normlarını vb bir kültür çevresinde öğrenir. Bu açıdan baktığımızda kültür, toplumda yaşayan insanların bütün öğrendiklerini ve paylaştıklarını kapsayan bir kavram olup, bilimlerin incelediği hemen her şey kültür tarafından biçimlendirilmiştir. Dolayısıyla kültür doğuştan gelen kalıtsal bir özellikler değil, sonradan kazanılan öğrenilmiş özelliklerdir. Toplumla her yeni katılan üye bunu öğrenerek geliştirir (Özkan, 2006).

Kültürün en önemli unsurlarından biri de müziktir. Türk müziği, coğrafi yönden oldukça geniş bir alana yayılmış, değişik coğrafyalarda değişik şekillerde gelişimini sürdürerek kendi içerisinde son derece renkli ve zengin bir yapı oluşturmuştur. Anadolu da bu coğrafyalardan birisidir. Anadolu'nun, her bölgesinin her şehrinin hatta bazı ilçelerinin bile kendi-ne özgü bir müzik icrası vardır (Ekici, 2004).

Eski tarihlerde müzik özellikle ayinlerin önemli bir öğesi olmuştur, Öykünülen tanrıların ise insan şeklinde tasarlanması ve bu yönde oluşan kavram, halk arasında giderek ortaya çıkan ve gelişen müziğin insana yönelmesini, aşk ve sevdanın anlatımında giderek insan öğesinin öne çıkmasını sağlamıştır denilebilir (Elbaş, 2002). Eski çağlardan beri etkinliğini sürdüren müzik, günümüzde yukarıda da ifade edildiği gibi bireyi ve sevgiyi ön plana çıkaran öğeleriyle gelişimini sürdürmektedir.

Günümüzün gelişen ve değişen şartlarında müzik, toplumun hemen her kesiminin günlük yaşamlarında rastladığı, faydalandığı ve kimi zaman sorunlarına çözüm aradığı bir unsur haline gelmiştir. Birbirinden farklı temel bazı türlerini ve bunların çok çeşitli alt türlerini bünyesinde barındıran müzik, her türü ile toplum hayatının pek çok alanında kimi zaman öncü, kimi zaman destekleyici, kimi zaman da belirleyici roller üstlenmektedir.

2. TÜRKİYE’DE MÜZİK TÜRLERİ

Günümüz Türkiye'sinde genel *müzik kültürümüz* "(1) temel müzik (ilk-el müzik), (2) halk müziği, (3) sanat müziği ve (4) “yığın müziği” katmanlarından oluşan “dört katmanlı” bir yapıya kavuşmuş bulunmaktadır. Bu karmaşık yapı içinde (a) “geleneksel Türk Halk müziği”, (b) “geleneksel Türk sanat müziği”, (c) “yeni/modern (çağdaş) Türk sanat müziği” ve (ç) “yeni/popüler (çağdaş) Türk (halk) müziği” ile (d) “uluslararası (sanat, halk, popüler/müzikler”, “*ülkemizde yaşayan başlıca (ana) müzik türleri*”ni oluşturmaktadır (Uçan, 1997).

Yurga (2002) ise ülkemizdeki müzik türlerini;

1. Geleneksel Türk Halk Müziği:
2. Geleneksel Türk Sanat Müziği
3. Türk Pop Müziği
4. Türk Rock
5. Protest Pop
6. Arabesk
7. Eğitim Müziği
8. Askeri Müzik
9. Dini Müzik, olarak sınıflandırmaktadır.

Say’a göre ise (2001) sınıflandırmaya temel olan müzik türleri, kendi altındaki çeşitleri, alt çeşitleri, biçimleri ve onların da altında da buluna diğer basamakları kapsar. Üç tür müzik vardır:

1. Geleneksel Müzik (halk müziği)
2. Sanatsal Müzik (klasik müzik)
3. Popüler Müzik (yaygın müzik)

Yapılan açıklamalar doğrultusunda, bugün ülkemizde yaşanan müzik türlerini aşağıdaki gibi sınıflamak mümkündür.

1. Geleneksel Türk Halk Müziği
2. Geleneksel Türk Sanat Müziği
3. Popüler Müzikler
4. Askeri Müzik
5. Dini Müzik
6. Eğitim Müziği

Yapılan değerlendirmeler ve sınıflamalar içerisinde dikkat çeken bir unsur ise popüler müzik türünün ülkemizde geleneksel müzik türlerinden sonra yerini alan önemli üçüncü tür olduğudur. Bu bakış açısıyla çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde popüler müzik, popüler kültür gibi kavramlar

açıklanmaya ve sonrasında müzik eğitimi ile ilişkili durum ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

3. POPÜLER KÜLTÜR VE POPÜLER MÜZİK

Popüler kültür, en genel anlamıyla hızlı üretilen ve hızlı kaybolan, tarihsel önem, derinlik ya da süreklilik iddiası olmayan, elitlik özelliği taşımayan, ortalama insanların sahip olduğu kültürel özellikler olarak ele alınmaktadır (Solmaz, 2009).

Popüler kültür kavramı, modern toplumlarda yaygın halk kültürü veya hâkim grubun kültürü, yoğun bir şekilde tüketimi olan ve toplum içerisinde yaygınlık gösteren, gündelik olarak yaşanan kültür anlamında kullanılmaktadır. Ancak popüler kültür ürünlerini tercih edip tüketmek suretiyle, bunun gerçekte halkın ürettiği bir kültür olup olmadığı önemli bir tartışma konusudur (Kaya, Baysal, Kurt, 2007).

Popüler kültür paralelinde gelişen popüler müziklerin dinlenme düzeylerinin, sadece Türkiye'de değil özellikle batı dünyasında da diğer müzik çeşitlerinin önüne geçtiği bilinen bir gerçektir. Ancak Türkiye'deki bu gelişiminin Batı dünyasındakinden daha sancılı olduğu söylenebilir. Çünkü Batıda popüler müziğin ortaya çıkışı, gelişimini büyük ölçüde gerçekleştirmiş olan klasik veya sanat müziklerini takip etmiştir. Ülkemizde ise geleneksel müziklerimiz ile çoksesli müziklerimiz arasındaki meşruiyet kavgası yeni yeni sonlanıp, bu müziklerin gerçek sorunlarına odaklanılmışken, tüm bu çalışmaların ve tartışmaların dışında gelişen birtakım sentezci popüler müzikler sahneye çıkmış ve geniş halk kitlelerince benimsenmişlerdir (Aksu, 2008).

Bu bakış açısıyla tanımlamak gerekirse popüler müzik; başta ritmik yapısı ve akılda kalıcı kolay ezgilerinin yanı sıra, farklı akustik ve elektronik enstrümanların kullanımı ile daha çok gençliği peşinden sürükleyen, genellikle dans etmek veya eğlenmek amacı ile icra edilen müzik türüdür.

Güngör'e göre (1999) popüler kavramının anlamı İngilizcenin orijini- ninden gelmektedir. Oldukça yeni bir kavram olan popüler kavramı orta çağda "halk" anlamı kullanımıyla başlamıştır. Günümüzde çoğunluk tarafından "sevilen ve seçilen" anlamındadır (Akt: Özkan, 2006).

Popüler müzikler çoğunlukla onu tüketen insan için, hem olanakları doğrultusunda çalışma ortamında, hem de işten arta kalan boş zamanını değerlendirirken tükettiği bir müziktir. Aynı şekilde bu müzikler, sanayileşme ve makineleşmenin sistemin dışına ittiği işsizler için de var olan sürekli boş zaman olgusuna büyük ölçüde eşlik etmektedir. Spesifik bir araştırma sonu-

cundan daha ziyade gözlemsel bir yargıya dayanılarak, gençlerimiz için popüler müzikler, duyguların belli tarzlarda ifadelendirildiği, belli bir gruba aidiyetin simgesi olarak benimsedikleri bir müzik tarzını yansıtırken çocuklarımız için şarkı söyledikleri, dans edip, oyun oynadıkları bir müzik olarak algılanmakta ve kullanılmaktadırlar. Bu görünümüyle toplumun hemen hemen tüm katmanlarına yayılmışlardır (Aksu, 2008).

Popüler müziğe ilişkin tanımlamalar da müziğin kendisine ilişkin tanımlamalarla aynı oranda karmaşıktır. Ancak yukarıda anlatılanların ışığında popüler müziğin bir kültürel fenomen olarak, endüstrileşmiş toplumlarda sanat ve halk kategorilerinin yanında üçüncü bir tür olduğu gerçeği tartışmasız bir ön kabulü gerektirir (Sakar, 2009).

Özellikle XIX. yüzyıldan beri popüler müzik, bir tür olarak tanımlanmakta ve oluşumunu sürdürmektedir. Popüler müzik türlerine, içerik, teknik ve estetik açıdan atfedilen önem, kendisine göre daha klasik olan müzikal yapılarla karşılaştırılması esasına göre belirlense de, popüler müzikler, belli bir anlayışın ve ihtiyacın ürettiği müzikler olmasının yanında, başlı başına bir müzik türü olarak ta önemli ve değerli müziklerdir. Popüler müzikler, çok esnek yapılarıyla her türlü değişime kolaylıkla adapte olabildikleri için, belki de tüm zamanlarda varlıklarını sürdüreceklerdir (Aksu, 2008).

Popüler müzik kavramını; bireyden tüm insanlığa, bulunduğumuz andan tüm zamanlara kadar genişletebiliriz. Hiç popüler olmayan bir müzik parçası, medya desteğiyle, bir anda tüm dünyanın ilgi odağı haline gelebilir ya da medyanın ilgisini azaltması popüler bir eserin popüleritesini azaltabilir (Özeren, 2005). Öte yandan bugün İnternet teknolojilerinin ve geniş bandın (broadband) yaygınlaşması, kullanıcıların İnternet üzerinden video ve müzik elde etmelerini kolaylaştırmıştır (Özdemir, 2009). Bu sistem içerisinde günümüzde popülerite ve yaygınlık kavramları da yeniden şekillenmiştir. Dolayısıyla popüler olmaya aday pek çok eser veya benzer yapıtlar, aynı zamanda çok çabuk yayılarak kullanılmak ve belki de kısa zamanda tüketilmek gibi bir sonuçla karşılaşabilmektedir. Diğer yandan popüler kavramının bir diğer ifade biçiminden yola çıkılarak pop müzik ismi ortaya atılmıştır.

Pop müzik, popüler teriminin kısaltılması yoluyla elde edilmiş bir ifade olup genelde bütün popüler müzik türlerinden yararlanılarak oluşturulmuş bir isimdir. Fakat pop müzik kavramı popüler müziğin içerisinde daha güncel, eğlenceye dönük ama daha geçici ve basit bir tür olarak da öne sürülmektedir. Pop müzik için kimi otoriteler tarafından popüler müzik içerisinde; dansa, gençlere, kolay anlaşılır ve basit olmaya, gelip geçmeye uygun bir alt tür olduğu söylenmektedir. Pop müzik 1950'li yıllardan sonra özellikle gençleri hedefleyen müzikler dizisini anlatmak için popüler müzik teri-

minden kısaltılarak müzik literatürüne girmiştir. Pop müzik, pazarlanabilir unsurlarla, yani metalarla uğraşan bir popüler kültür ürünü, tüketim kültürüdür.

Popüler müzik kültüründe dinleyici yani; popüler müzik deyimi ile hedef kitle, sanılanın aksine ne sunulursa alan bir kesim değil, daha çok kendi estetik beğenisi doğrultusunda hareket ederek ürünü tüketen bir kesimdir. Bir başkasına göre son derece kötü olan bir süs eşyasını ya da ev eşyasını alıp kullanan bir kişi bile kendi estetik zevki veya düşüncesi doğrultusunda hareket etmiştir. Popüler müzik sektörünün kendi talebini kendisinin oluşturduğu söylenmektedir. Fakat bu talebi yaratan popüler müzik sektörü hedef kitlenin isteklerini, kültürel düzeyini, beğenilerini ve ekonomik seviyesini de göz önünde tutmak zorundadır. Zira hedef kitlenin çıkan ürünü beğenmesinin ötesinde bir sonraki ürünü de beğenmesi için bu ayrıntı önemlidir.

4. TÜRK POP MÜZİĞİ

Cumhuriyetin ilk kırk yılında popüler müzikler, toplumun batı kültürü ile yakınlaşmanın bir sembolü olarak görülmekteydi. Başlangıçta "tango" popüler müzik kategorisinde yaygınlaşmaya başlamış, kısa bir süre sonra ise Swing, Latin ve Jazz müziğinin çeşitleri popüler müzik sınıfına girmişti. 1950'li yıllarda tüm dünyada yaşanmaya başlanan Rock'n Roll etkisi ülkemizde de özellikle gençler arasında ilgi görmüştür. 1960'lı yıllarda Amerikan popunun serpintileri Türkiye'ye de gelmiş, ancak bu stil pek benimsenmediği için Türkçe sözlü şarkılar öne geçmiştir. Bu dönem popüler müzikte yapılan çalışmalar geleneksel müziklerimiz ile çokslesli müzikler arasında köprü kurarak yeni bir beğeni oluşturma çabaları olarak özetlenebilir. 1980 sonrası Avrupa pop müziğinin etkilerinin görüldüğü akımların yanında Hafif Türk Sanat Müziği gibi pop müzik çalgılarıyla etkin altyapı eşlikleri ile bezenmiş bir müzik türü ortaya atılmıştır. 90'lı yıllarda teknolojinin ilerlemesi ve kanal sayısının artması ile günümüze değin disko ve rock tarzı pop müziklerin yerli örnekleri oldukça artmıştır.

Cumhuriyet politikalarının bir sonucu olarak kültürel tartışmalarda alaturka-alafranga (buna Doğu-Batı da denebilir), teksesli-çokslesli çekişmesi dolaylı olarak da olsa Türkiye'nin hep (Doğu ağırlıklı ve Batı ağırlıklı olmak üzere) iki türlü popüler müziği olmasını sağlamıştır. Bunlardan birincisi Doğu etkisindeki Türk müziği ya da doğrudan Arap müzikleri, '50'lerde serbest icra, 60'lardan sonra da arabesktir. Diğerleri de '60'lara kadar Batı etkili ya da taklidi olan caz, tango, rock'n roll, Anadolu Pop, aranjman, Türk Hafif Müziği gibi türlerdir.

Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş sürecinde meydana gelen gelişmeler, ulaşım imkânlarının çoğalması, yazılı ve görsel medyanın geniş kitlelere ulaşabilme imkânı elde etmesi, ekonomide meydana gelen gelişmeler, eğitim-öğretim imkânlarının artması Geleneksel müziklerimizde de bir takım gelişmelere yol açmıştır. Özellikle önce Radyo, sonrasında ise televizyon yayınlarının yaygınlaşması, sonrasında ise internet adı verilen bilgi dolaşım ağının gelişmesi son 50 yıl içerisinde meydana gelen değişimleri hızlandırmıştır (Türkmen, 2010).

Kitle iletişim araçlarının artması, bilgisayar ve internetin yediden yetmişe herkesin vazgeçilmezleri arasında yer almaya başlamasından, Türk popüler müziği de nasibini almış, dünyadaki pop müzik akımları Türkiye'deki yeni nesil müzisyenleri de etkilemiştir. Önceleri yabancı bestelere Türkçe söz yazma sekinde başlayan bu akım, daha sonra, yerini hafif batı müziği ile Türk halk müziğinin kaynaştığı yeni ve özgün bestelere bırakmıştır (Ece, Barış, 2007).

Günümüzde Türkiye Müzik Coğrafyasının genel görünümü, ağırlıklı olarak güncel- popüler müziklerin kendi içlerinde farklılaşmış pek çok türüyle, halk müziğinin otantik, beste, melez biçimleri, Türk sanat müziğinin klasik ve güncel popüler türleri, batı müziğinin klasik ve popüler türleri, farklı etnik grupların ve farklı ülkelerin müziklerinin sergilendiği, sürekli tekrar edildiği, üretildiği veya ithal edildiği bir görüntüyü yansıtmaktadır. Bu durum, haklı olarak bazı sitem ve eleştirilerin odaklandığı kaotik bir yapı olarak görüldüğü gibi (anormal), çok hızlı değişimin ve teknolojik iletişimin şekillendirdiği ve demokratik süreçlerin de olanakları ile etkileşen yeni insan tipinin, değer-estetik-beğeni anlayışlarının tüketime yansımış durumu (normal) olarak da görülmektedir (Aksu, 2008).

Son zamanlarda ülkemizde yazılı ve görsel basının önemle üzerinde, durmaya başladığı, Türk popu adı verilen, aslında net olarak ne olduğunun, hangi çeşit müziklerden bileşmiş olduğunun saptanması gereken, birçok değişik müzik öğelerinin karışımıyla oluşmuş müzik üzerindeki, haberler, yorumlar, dedikodular, talk şov, forum gibi toplantı televizyon programları, halkımızı bilinçlendirmeden uzaktır (Yurga, 2002). Bu durumun farkında olmayan halk medyada sunulanları doğru kabul etmekte ve yanlış sonuçlara sürüklenmekte ve hızlı teknolojik gelişmeleri bilinçsiz kullanarak yapay beğeni oluşturulmaktadır (Mc Gregor, 2000).

Bu süreç içerisinde Yurga'ya göre (2002) Türkiye'de son yıllarda "Pop müzik piyasasının hızlı yol almasını sağlayan nedenler şöyle sıralanabilir:

1. Türkiye'ye 1980'lerin ortalarına kadar elektronik gereçlerin kimi zaman ancak kaçak yollardan ülkeye sokulması ve daha sonra engellerin kalkması ile ithal elektronik gereçlerin rahatça elde edilmesi, müzik setleri, kasetçalar ve elektronik çalgıların bollaşması.
2. Radyo ve televizyon kanallarının çoğalması ve ihtiyaç duyulan müzik programlarının arz talep dengesini sağlayabilmesi amacıyla amatörler bile olanak sağlanması.
3. Müzik yapımcılarının kar amaçlı çalışmaları.
4. Nüfusun %70'lik kesiminin genç olduğu ülkemizde gençlerin (özellikle ergenlik çağındakilerin) hedef alınması.
5. Arabesk müziğin sıkıcı hale gelmesi ve yeni arayışlar.

5. MÜZİK EĞİTİMİ

Eğitim en genel anlamıyla, insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır. Bu farklılaşma bireyin kazandığı bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Bireyin yaşamanın tümünü kapsayan bu süreç, insanın içinde yaşadığı toplumdaki topluma değişiklik gösterir. Bireyin kişiliği de üyesi olduğu toplum tarafından belirlenir ve şekillendirilir (Özkan, 2006).

Bireyin yaşamının doğumdan ölüme kadar olan sürecini kapsayan eğitim, bir davranış kazandırma mühendisliği olarak, kültürlenme ve sosyalleştirme sürecidir. Bu süreç psiko-sosyal bir varlık olan bireyin ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda ve toplumun ihtiyaçları yönünde bireye davranış değişikliği kazandırmadır. Ayrıca eğitimin temel görevlerinden birisi, toplumun kültürel mirasını nesilden nesile aktarmaktır. Dolayısıyla eğitim toplumun kültürel yapısına göre şekillenecek ve toplumun değişmesine ve gelişmesine temel oluşturacaktır (Özkan, 2006). Toplumda kültürün yayılmasında belki de eğitimden daha etkin görev yapan unsurlardan biri de müzik sanatıdır. Müzik gerek zengin yapısı, gerek birbirinden farklı türleri, gerekse eğitim boyutuyla kültürel yapı üzerinde önemli etkilere sahiptir.

Ülkemizde meydana gelen toplumsal ve kültürel değişim sürecindeki en güzel örneklerden biri, müzik ve müzik eğitimi sürecinde yaşanan yansımalarıdır. Türkiye'de gerçekleşen toplumsal ve kültürel değişimler, ülkenin sanat anlayışını ve bunun içindeki müzik ve müzik eğitimi de doğrudan etkilemiştir (Şahin, Duman, 2008).

Şahin ve Duman'a göre (2008) Cumhuriyet Dönemi müzik eğitimi üç grupta incelemek mümkündür.

Bunlar;

1. İlk ve orta öğretim kurumlarında müzik eğitimi,
2. Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda müzik eğitimi,
3. Sanatçı yetiştiren kurumlarda müzik eğitimi, olarak sıralanabilir.

Müzik eğitimi başlığı altında yapılan genel ve özel tüm çalışmalar içerisinde önemli yer tutan, kimi zaman öğretilen, kimi zaman da icra edilerek zenginliğinden faydalanılan müzik türleri, müzik eğitimi sürecindeki program geliştirme ya da planlanma aşamalarında göz önünde tutulmaktadır.

Müzik türlerinin müzik eğitimindeki yeri temelde müziğin, müzik eğitiminin ve onun önemli bir boyutunu oluşturan müzik eğitimcisi yetiştirme sürecinin niteliklerine göre farklılık gösterir (Uçan, 1997). Müzik eğitimi süreci gözden geçirildiğinde bu bağlamda programlarda kendine ilk yer bulan müzik türlerinin başında geleneksel müziklerimiz yer almaktadır. Yapılan nitelikli çalışmalarda geleneksel müziklerimiz müzik eğitimi sürecinde kendilerine haklı olarak önemli yer edinmişlerdir.

Yener'e (1997) göre, Türk müziğinin eğitimde kullanılması ile ilgili olarak günümüze kadar çeşitli toplantılar, paneller, sempozyumlar düzenlenmiştir. Günümüzde tartışma konuları artık Türk müziğinin eğitimde kullanılıp kullanılmayacağı üzerine değil, kullanımda karşılaşılabilecek problemlerin tespiti ve çözüm önerileri üzerinedir. Doruk'a (1992) göre çoksesli müziğimizin evrensel düzeyde gelişmesi ve diğer ülkelerce de sevilip benimsenebilmesi için, bestecilerimizin kendi halk müziğimize dayalı özgün eserler bestelemeleri gerekmektedir. Sun (1992), Türk toplumunun müzik sorunlarının "Türk kalarak çağdaşlaşmak" ile çözülebileceği görüşündedir ve bu amacın gerçekleşmesi için de çağdaş bir anlayışla, kaynağını geleneksel müziklerimizden alan, evrensel müzik verilerinden yararlanan, ulusal ve evrensel geçerlilik taşıyan çağdaş Türk müziği eserlerinin sanat müziği, eğitim müziği gibi bütün müzik alanlarında yaratılması ve teşviklerinin hızlandırılması gerekmektedir (Akt: Yalçın, 2005).

Günümüz müzik eğitimi süreci gözden geçirildiğinde geleneksel müziklerimize ait derslerin veya ilgili bölümlerin tüm müzik eğitimi kurumlarında yer aldığını görmekteyiz. Gerek Türk Halk Müziği, gerekse Türk Sanat Müziği alanlarında başta konservatuarlar olmak üzere daha özel bölümler, branşlar oluşturulmasının yanında, müzik eğitimcisi yetiştiren kurumlarda da ikinci ve üçüncü sınıflarda teorik ve uygulama biçiminde tüm yılı kapsayan bir yaklaşım kendini göstermektedir.

Okul öncesinden başlayıp üniversiteye gelene kadar müzik eğitimi adına bir sürü olanaksızlıklarla baş başa kalmış, ancak yine de müziği hangi

tür olursa olsun kendine yol seçmiş gençler için, müzik eğitimi veren okullar, yaşama sevdikleri bir alanda devam etme şansı olarak görünmektedir. Ancak; bu bölümlere girene kadar aldıkları eğitimin açıkları edindikleri/edinemedikleri kültürel birikim, daha çok popüler kültür sınırları içinde yeşermektedir (Solmaz, 2009).

Popüler müziğin lisans düzeyinde ders olarak okutulduğu en son fakülte ve birim, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Eğitimi Anabilim Dalları olmaktadır. Temelde Batı Sanat Müziği teorisi ve pratiği ağırlıklı bir programa sahip olan Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda Güncel/Popüler Müzik dersi, diğer Türk Halk Müziği ve Geleneksel Türk Sanat Müziği dersleri gibi farklı bir müziksel tür algılamasıyla teoriye yönelik iki kredilik tek dönemlik bir ders olarak okutulmaktadır (Sakar, 2009).

Müzik eğitimi süreci içerisinde popüler müzik kavramının ve bu başlık altında yer alan alt başlıkların açıklandığı ders olan ve eğitim fakültelerinde yürütülen “Güncel Popüler Müzikler” dersi, kendine özgü bir ders tanımı içerisinde yürütülmektedir. Bu tanım şu şekilde verilmektedir; “Uluslar arası Popüler ve Sanat müziği ile ilgili temel kavramlar, dünyada varolan müzik kültürlerini araştırma, evrensel müzik edebiyatında kalıcı yerini alarak popüler olmuş müzik kültürleri hakkında açıklamalar, evrensel müzik edebiyatında kalıcı yerini almış eserleri; plak, video, bant ve CD gibi seslendirme araçları ile dinleme, kütüphane, arşiv ve çeşitli ülkelerin ülkemizdeki temsilcilikleri ve kültür merkezlerinden yararlanarak araştırmaları yapma, popüler ve sanat müziğinin Türk Müzik Eğitimiindeki yeri, önemi ve katkılarını yorumlamak. Sonuçta bir master dökümüne ulaşarak, yapılan tüm çalışmalarını değerlendirmek”.

Bu bakış açısı ile popüler müziğin ve onu oluşturan diğer alt türlerin müzik eğitiminde öğretilirliği ve gerektiğinde bu türler yardımıyla daha farklı konularında aktarılabilirliği üzerinde çeşitli görüşler bulunmaktadır.

Sakar'a göre (2009) popüler müziğin toplumsal, ekonomik ve bir dereceye kadar psikolojik yönlerini gözden geçirdiğimizde orta dereceli okulların müzik eğitiminde olası bir araç olabileceğini görürüz. Hali hazırda müzik eğitiminin zorlayıcı olmayan pratik bir tarzda değişim gösterebilmesi için popüler müziğin kullanımı son derece elverişli bir yaklaşım olacaktır.

6. SONUÇ

Tarihsel açıdan bakıldığında, günümüz Türkiye'sinde transformasyon olarak nitelendirilen sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel değişme sürecinin, 19. yy. sonlarından itibaren başladığı ileri sürülebilir. Önce Osmanlı

Devleti'ndeki "Tanzimat Dönemi" (1839–1871) uygulamalarıyla belirginleşmeye başlayan “modernleşme” yada uygulamalardaki içerik açısından daha çok “batılılaşma” eğilimlerinin, 1923'te ilan edilen, Türkiye Cumhuriyeti ile kesinleşmiş olması, bir rastlantı değildir (Kongar, 1981).

Modernleşme adı altında yaşanan değişim süreci, Türkiye'de kültürel anlamda geleneksel yapıların çözülmelerine yol açmıştır. Bununla birlikte, sosyokültürel açıdan, Türkiye toplumu, yeni alışkanlıklar, tutumlar ve davranış tarzları da geliştirmiş ve geliştirmektedir. Daha bilimsel bir ifadeyle, kültürlenme-kültürlenme ve kültürleşme süreçlerinin iç içe geçmesiyle, Türkiye toplumu, yeni bir kültürel yapıya doğru, sürekli bir değişim arz etmektedir.

Türkiye, 1980'lerden başlayarak, dönemin siyasetçilerinin de açıkça ifade etmiş oldukları gibi bir “transformasyon” yaşamaktadır. Transformasyon; siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda, bir yandan üzerinde düşünülmesi gereken yeni değerler yaratmakta; diğer yandan da var olan değerler üzerinde kimi dönüşümlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Öztürk, 2002). Gerçekleşen bu dönüşüm sürecinden en çok etkilenen alanlardan biri de kültür ve sanat olmuştur. Bu süreç içerisinde sanatın ve özellikle müziğin kendi içerisinde gösterdiği değişim ve gelişmeler, farklı türler ve uygulamalar olarak karşımıza çıkmış ve ticari müzik kavramını sanatsal endişelerin önünde tutmuştur.

Müziğin mal olması ve pazar yapısının gelişmesiyle birlikte müzik yazan, müziği söyleyen ve müziği dinleyen arasındaki ilişkilerde değişmiştir. Müzik serbest pazarda önemli bir konumda oturmaktadır. Oluşan pazar ideolojisine göre, diğer ürünlerde olduğu gibi müzikte de serbest piyasa halka istediğini vermektir (Elbaş, 2002). Günümüzün müzik piyasası içerisinde bireylerin müzik zevkini ve dolayısıyla ticari kaygıyı getiren unsurlar, hedef aldığı kitle olan bireyleri de birbirinden farklı müzik türleri içerisinde değerlendirmek zorunda kalmaktadır. Birey kendi beğenisini oluşturan ve duygularını yönlendiren müzikleri çevresindeki müzikler içerisinde tercih etmektedir.

Bireyin içinde doğup büyüdüğü, *geliştiği*, *yetiştigi*, çalıştığı, yaşamını sürdürdüğü ve giderek ayrılmaz bir parçasını oluşturduğu *genel müzik çevresi* ve *genel müzik yaşamı* da farklı öğelerden, özellikle de farklı müzik türlerinden oluşan çok yönlü bir bütündür. Bu bütün çevrede yaşayan müzik türlerinin tümünü kapsar. Bireyin çok yönlü bütünlüğü ile (genel) müziksel çevrenin/müziksel yaşamın çok yönlü bütünlüğü, aralarındaki *etkileşim yoluyla* birbirine *yansır*, birbirini *belirler*, bu karşılıklı yansıma ve belirleme süreci içinde birbirini *tamamlar* ve *bütünlür*.

Böylesine bir bütünlük içinde yaşayan bireyin içinde bulunduğu genel müzik yaşamı ile aldığı genel ya da mesleki müzik eğitimi arasında doğrudan, birbirine bağlı ve birbirini etkileyerek değiştiren yakın ilişkiler vardır. Bu tespitlerden de anlaşılacağı üzere gerek genel müzik eğitimi, gerekse müzik eğitimcisi yetiştirme süreçleri içerisinde günümüzde yaşamakta olan müzik türlerini bütün olarak görmek ve değerlendirmek kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Ülkemizin kültürel ve sosyal yapısı içerisinde hem müzik eğitimi alan bireylerin, hem de müzik eğitimi veren öğretmenlerin yaşayan müzik türlerini analiz ederek ve değerlendirerek faydalanması ve gerektiğinde eğitim süreci içerisinde kullanması, günümüzün önemli gereksinimlerinden biridir.

7. KAYNAKÇA

- Aksu, C. (2008). Türk Müzik Devrimine Güncel Bakış Sonuçtan-Süreçe, Süreçten-Günümüze Yeni Çıkarımlar. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, 13, 17 – 26.
- Barış, D. A., Ece, A. S. (2007). Cumhuriyetten Günümüze Toplumsal Kültürel Değişim Sürecinde Müzik ve Müzik Eğitimi. 38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi (ICANAS), 10 – 15 Eylül, Ankara.
- Doğan, İ. (1998). Sosyoloji. Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Ekici, S. (2004). Popüler Kültür'ün İcra Ortamı Bağlamında Medya - Türk Halk Müziği İlişkisine Dair Bazı Tespit ve Öneriler. Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi (TÜBAR), 16, 181 – 189.
- Elbaş, O. (2002). Günümüz Türkiye'sinde Müzik Kültürünün Tarihsel Kökleri. 21.YY. Başında Türkiye'de Müzik Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 15 – 16 Mart, Seveda Cenap And Müzik Vakfı Yayınları, Ankara.
- Erkan, H. (1998). Kültür Politikamızda Yeni Boyutlar. Kültür Bakanlığı Yay., Ank.
- Kafesoğlu, İ. (1997). Türk Milli Kültürü. Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Kaplan, M. (1977). Türk Milletinin Kültürel Değerleri. Milli Eğitim Basımevi, İst.
- Kaya, K., Baysal, H., Kurt, E. V. (2007). Popüler Kültür Bağlamında Müzik Yarışması ve Magazin Programlarının Üniversite Gençliği Üzerindeki Etkileri (SDÜ Örneği). Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 12(3), 35 – 52.
- Kongar, E. (1981). Toplumsal Değişme Kuramları Ve Türkiye Gerçeği. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Mc GREGOR, C. (2000). Pop Kültür Oluyor. (Pop Goes the Culture, Çev: Özferendeci, G.) Çiviyazıları Yayınevi, İstanbul.

-
- Okyay, E. (2002). 21.YY. Başında Türkiye’de Müzik. 21.YY. Başında Türkiye’de Müzik Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 15 – 16 Mart, Sevda Cenap And Müzik Vakfı Yayınları, Ankara.
- Özdemir, Ö. (2009). Dijital Müzik: Müzik Sektörü Yeniden Yapılanıyor. Broadcaster Info Aylık Televizyon, Radyo, Sinema Teknolojileri Dergisi, 61, 112 – 116. <http://www.tilda.com.tr/arsiv/makale_teknoloji-61.pdf> (online erişim: 18.01.2011).
- Özeren, A. (2005). Popüler Müzik ve Toplumsal Yaşam Kalitesi. II. Ulusal İletişim Öğrencileri Sempozyumu, 17 – 18 Kasım, Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi, Eskişehir.
- Özkan, H. H. (2006). Popüler Kültür ve Eğitim. Kastamonu Eğitim Dergisi, 14(1), 29 – 38.
- Öztürk, O. M. (2002) Türkiye’de Yaşanan Modernleşme Süreci ve Anadolu Yerel Müzikleri. 21.YY. Başında Türkiye’de Müzik Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 15 – 16 Mart, Sevda Cenap And Müzik Vakfı Yayınları, Ankara.
- Sakar, M. H. (2009). Popüler Müzik ve Müzik Eğitimi. Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(8), 285 – 393.
- Say, A. (2001). Müziğin Kitabı. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- Solmaz, M. (1996). Türkiye’de Pop Müzik. Pan Yayınları, İstanbul.
- Solmaz, P. (2009). Popüler Kültürün Müzik Eğitimine Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme, 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, 23 – 25 Eylül, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun.
- Şahin, M., Duman, R. (2008). Cumhuriyetin Yapılanma Sürecinde Müzik Eğitimi. Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 7(16-17), 259 – 272.
- Türkmen, E. F. (2010). Halk Müziğindeki Değişimler ve Halk Müziği Eğitimine Etkileri. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 3(2), 53 – 68.
- Uçan, A. (1997). Müzik Eğitimi. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- Yalçın, G. (2005). Genel Müzik Eğitiminde Türkü ya da Türkü Kaynaklı Okul Şarkılarının Öğretilmesinde Okul Çalgısı Olarak Gitarın Yeri ve Önemi. 1. Müzik Eğitimi Sempozyumu, 4 – 6 Mayıs, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Yurga, C. (2002). 20.YY. da Türkiye’de Popüler Müzikler. Pegem-A Yay., Ankara.
- YÖK. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Dersleri ve İçerikleri <www.yok.gov.tr> (online erişim: 18.01.2011).

* * * *